

hov, stran od kolon, ki se vijejo na najbolj »modne« štiritisočake.

In kaj bi lahko bilo v knjigi boljše? Vsekakor oblikovanje, saj se preprosto zgodi, da ena sama vrstica besedila »obvisi« na naslednji strani. Prav tako, četudi je prevod res zahtevno delo, moti različno poimenovanje koč - breme: »koča Schreckhorn«, »Schwarzegghütte« in »koča Lauteraarhornhütte« (enkrat »koča«, enkrat »hütte«, enkrat oboje). Podobno je pri omenjanju ledenikov, tudi kakšen sklon je vprašljiv (Jungfrau?, Piz Bernine?). Ne pozabimo pa, da gre za tako rekoč prvo slovensko izdajo vodnika po najvišjih gorah izven Slovenije, če odmislimo »feratarski« vodnik po Dolomitih Bineta Mlača in Zahodne Julijce Andreja Mašere.

Bralec z vodnikom dobi zajeten spisek želja - bodisi povzpeti se na te visoke vrhove ali pa si jih vsaj ogledati iz zelenih dolin. Posebej je potrebno poudariti trdno naravovarstveno usmerjenost avtorja Richarda Goedekeja. Odločno pove, kje so žičnice in smučišča segli previsoko, kje so prevelike množice, obenem pa na vse vrhove ponuja tudi »klasične« pristope povsem iz dolin - tako rekoč iz ravnin severne Italije ali od bregov reke Rhone. Prav te poti, morda le do visokogorskih koč, utegnejo biti danes še bolj osamljene in lepše. Pregledni zemljevid pomembnih vrhov na notranji strani platnic iskanje ciljev močno olajša, prav tako pa tudi kar trije spiski štiritisočakov na koncu vodnika: celoten seznam, seznam v vodniku opisanih vrhov po zahtevnosti in seznam po »napornosti« - premagani višinski razliki. Uvrščanje vrhov med štiritisočake je sicer prepuščeno različnim pravilom, kar lahko privede tudi do dejanj, kakršno je opravil sloviti zbiralec teh vrhov, Karl Blodig. Pri 73 letih se je leta 1932 sam podal na vzpon skozi severovzhodni ozebnik na Aiguille du Jardin, ki mu je še manjkal na spisku - in hitel je zato, ker mu je »grozila« razširitev spiska štiritisočakov.

Marjan Bradeško

Natura 2000 v Sloveniji - Rastline

Natura 2000 v Sloveniji - Rastline, uredil Boško Čušin, založba ZRC SAZU, Ljubljana, 2004.

Knjiga s tem naslovom je izšla konec novembra 2004 in predstavlja pomembno fazo prizadevanj na področju varstva narave ob našem vstopu v Evropsko unijo. Gre za usklajevanje in poenotenje meril z Direktivo Evropske skupnosti za ohranitev naravnih habitatov ter prostoživeče favne in flore oziroma za določitev območij varovanja evropsko pomembnih ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, kar nosi ime Natura 2000.

Knjiga je delo štirinajstih vodilnih slovenskih botanikov in njihovega najmanj petletnega dela. Uvodnim poglavjem, ki so jih napisali dr. Tone Wraber, mag. Boško Čušin in dr. Peter Skoberne, sledi opis vrst in predlogov varstvenih območij. Posamezno je opisanih 26 rastlinskih vrst, katerih varstvo je pomembno po sprejetih evropskih kriterijih, pri čemer je zlasti važno, da je v ta seznam vključenih tudi osem rastlinskih vrst, ki so jih predlagali naši botaniki in predstavljajo »naše gore list«.

Vsaka rastlina je predstavljena kot samostojni avtorski prispevek. Opis vsake vrste vsebuje štiri po-

gljva: natančen opis rastline in okolja, v katerem uspeva, njeno razširjenost, predlog za varovano območje ter načine varovanja. Za planince bo zanimivo, da polovica opisanih vrst spada med gorske rastline oziroma da je največ z Natura 2000 varovanih območij v Julijskih Alpah, Karavankah, Kamniških Alpah in v Dinarskem gorstvu. Seveda delajo knjigo privlačnejšo številne fotografije rastlin in življenjskih okolij ter karte z označenimi kvadranti nahajališč.

Knjiga je znanstveno delo, ki predstavlja našo domovino tudi tujcem, vsebuje namreč povzetke v angleščini, vendar pa je napisana tako, da se bodo v njej znašli tudi planinci in ljubitelji narave, ki jih zanima naše rastlinsko bogastvo. Rastlinska pestrost je pravzaprav presenetljiva ali pa tudi ne, če se zavedamo, da sega naša sicer »majhna« domovina od panonskih nižin preko Alp in dinarskih planot do toplega morja. Ne nazadnje upam, da vemo, da je skrb za naravno okolje dolžnost nas vseh. Zanimivo je, da so v knjigi omenjeni tudi ljubiteljski botaniki, ki so jo obogatili z nekaterimi podatki.

Drago Cenčič

Nov planinski priročnik

Osnove gibanja v gorah in planinah, Bojan Pollak, samozaložba, 2004.

Bojan Pollak je na podlagi izkušenj v hoji in plezanju, vodenju in vzgoji začetnikov ter vrhunskih alpinistov prišel do prepričanja, da je v strokovni literaturi premalo pozornosti posvečene prav osnovam in osnovnim načinom gibanja v gorah. Tako je v knjižici na 130 straneh zbral nasvete za varno gibanje. »Ta knjižica je učbenik za potencialno nevarne dejavnosti in ni napisana kot nadomestilo za tečaje, vodene od pooblaščenih inštruktorjev. Vse zapisano velja predvsem kot PRIPOROČILO in ne kot predpis. V praksi je dopustna uporaba vsega, kar je varno, kar deluje, kar uporabnik obvlada in

kar ne moti in ne ogroža drugih.« In tako začne od ogrevanja pred hojo, tempa, dihanja, počitka, obnašanja v skupini, srečevanja do konca ture in spustitve.

Lep del je posvečen obutvi, saj se različni čevlji in podplati različno obnašajo pri hoji in pri plezanju. Brezpotje je zelo raznolik teren – v razponu med potmi in stenami – in zahteva veliko pozornost. Rušje, grušč, skrotje in trave so nam lahko v pomoč ali pa nas ogrožajo. Kako se zaustaviti, če zdrsne na mokrem travnatem pobočju? Po statistiki GRS je zdrs pogosto na prvem mestu med vzroki smrtnih nesreč. V knjižici so dragoceni nasveti, kako se ustavljamo. Tudi plezanju je posvečeno posebno poglavje, saj lahko v gorah mimogrede zaidemo v strm in nevaren svet, čeprav smo nameravali le hoditi. Niti uporaba palic ni tako preprosta. Pomagajo nam pri vzponu, pri sestopu nam blažijo sonke in pomagajo pri ravnotežju, lahko pa nas celo ogrožajo. Sledijo poglavja o vozlih, samovarovanju (pas, čelada, varovalni komplet) ter o hoji in varovanju na zavarovanih poteh.

Poglavje o snegu obravnava opremo, hojo in nevarnosti. Obširno so opisani hoja s krpjami, uporaba cepina in derez ter vzdrževanje opreme. Na kratko je predstavljeno tudi plezanje v snegu in ledu, saj nas to lahko doleti tudi na pole-

ti kopnih poteh. Knjižico zaključuje pregled strokovne literature, opis usposobljenosti gorskih vodnikov in posameznih kategorij planinskih vodnikov ter slovarček planinskih izrazov, večpomenskih besed in podobno.

Vsekakor je knjižica lahko zelo koristna tudi za izkušenega planinca, za začetnike in pohodnike pa je zdaj skoraj obvezna. Priročnik je izšel v samozaložbi, kupiti ga je mogoče pri avtorju (Bojan Pollak, e-naslov: bojan.pollak@titan.si, GSM (041) 777 187), na voljo pa bo tudi na PZS.

*Tone Škarja (poobjava z
www.gore-ljudje.net, 1. 2. 2005)*

Planin vrhovi v dalji so goreli

Zlatorog: narodna pravljica izpod Triglava, Anton Aškerc, spremna beseda Dušica Kunaver in Brigita Lipovšek, Imprim, samozaložba D. Kunaver, Ljubljana, 2004.

Šest prizorov, od tega štirje v gorah nad »Trento« (Trento), dva v dolini, ob zeleno modri Soči. Tako si je pred sto leti Anton Aškerc zamislil dramsko pesnitev Zlatorog, Slovencem manj znano izvedbo znane pravljice o zlatorogem kozlu, belih ženah, človeški nečimrnosti in prelepih gorah, v katerih se zgodba dogaja. Dušica Kunaver je pesnitev potegnila iz zaprašenih predalov in jo po točno sto letih (prvič) natisnila v samozaložbi, ob tem pa z Brigito Lipovšek napisala še spremno besedo, iz katere izveemo nekaj o izvoru pravljice in njenih objavah – o prvi Baumbachovi upesnitvi (v nemščini) in prevodu Antona Funtka v slovenščino. Aškerc v svojem besedilu zelo lepo naslika planinske prizore, vzhajajoča jutra nad Bogatinom, pod katerim se dogaja velik del zgodbe ... Pa tudi bučanje nevihte, ki v noči odločitve naznanja hude dni. Bojan, glavni junak, na prigravarjanje demonskega zelenega lovca sklene, da mora pasti kozel z zlatimi rogovi, bitje, ki je v milosti belih žena. Napuh, ki ga žene, jeza na ljubljeno

Vido, ki zanj ne mara več – premamile so jo Lahove zgodbe o čudovitih Benetkah – vse to vodi k nespametnim, nepremišljenim odločitvam, ki kar nekako ne sodijo v idilični svet lesenih pastirskih koč, cvetočih gorskih trat in zlatega sonca. A vendar – človeške strasti in čustva vse prepogosto vodijo v neizbežno pogubo, ne glede na to, da je sreča tu, pred pragom – kot pri Bojanu na pragu njegove pastirske bajte, s katerega ga je zvalila dolina ... V zadnjem, nekoliko apokaliptičnem prizoru Vida objokuje svojo tragedijo ob narasli Soči, po kateri priplava Bojanovo truplo, demonski lovec, tudi sam nekoč zaljubljen v Vido, pa škodoželjno moralizira za grmovjem. Soča odnese tudi Vido, domačini obupano vijejo roke, paše v gorah ni več, kajti Zlatorog je po vseh teh dogodkih upostošil njihove planine ...

V spremni besedi Dušica Kunaver in Brigita Lipovšek primerjata »trentskega« (trentarskega) lovca z resničnim Trentarjem, Ivanom Bergincem – Štrukljem, ki se tudi ni bal ničesar in se je skrivoma povzpel prek Severne triglavske stene. Tudi sam je izginil v valovih Soče in njegova zgodba je zavita v tančico skrivnosti – kot dogajanje v pravljici o Zlatorogu. In pravljico zaradi sporočila označita za brezčasno. Ob tem smo seveda

